

Bojazen pred bojkotiranjem prihodnje konference v Parizu

Napoved je, da se bo le nekaj držav odzvalo povabilu. Rusija zavrnila britske in francoske predloge. Molotov okrcal Bevina in Bidaulta

Pariz, 5. jul. — Uradniki francoske vlade so napovedali, da se bo le nekaj evropskih držav odzvalo povabilu, naj pošljejo svoje reprezentante na prihodnjo konferenco, na kateri se bodo obnovile diskuzije o načrtu ameriškega državnega tajnika Marshalla. Konferenca se bo pričela 12. julija v Parizu.

Francija in Velika Britanija sta naslovili povabila 24 evropskim državam. Mnenje prevladuje, da se bo konference udeležilo le dvanajst ali trinajst evropskih držav, ostale pa jo bodo bojkotirale. Doslej so se odzvale povabilu Danska, Grčija, Holandija, Portugalska in Italija. Pričakuje se, da jim bodo sledile Švica, Irska, Belgija in Turčija. Povabilene države imajo teden dni časa za odločitev.

Gotovo je, da bodo povabilo odklonile Jugoslavija, Čehoslovakija, Poljska, Rumunija, Ogrska, Bolgarija in Albanija. Te države stojijo na strani Rusije, ki je zavrgla Marshallov načrt.

Pariz, 5. jul. — Konferenca zunanjih ministrov treh velesil — Rusije, Velike Britanije in Francije — o ameriški pomoči Evropi se je razbila. Rusija je zavrnila britske in francoske predloge glede ustanovitve ekonomskega odbora in posvarila obe državi pred posledicami, če bosta šli naprej brez sovjetske kooperacije.

Velika Britanija in Francija bosta sedaj s pomočjo Amerike sestavili rekonstrukcijski program za Evropo v smislu načrta ameriškega državnega tajnika Marshalla. Skušali ga bosta izvajati brez Rusije in držav v vzhodni Evropi, ki so v sovjetski sferi vpliva.

Konferenca je bila zaključena z izmenjavo ostrih svaril med Molotovom, Bevinom in Bidaultom. Molotov je govoril o resnih posledicah programa zapadnih sil, zlasti pa je obdolžil Bevin in Bidaulta, da sta skovala zaroto za razcepitev Evrope v dva nasprotna stabora. Poudaril je, da ameriški krediti bodo rezultirali v dolarski dominaciji Evrope.

Pariz, 5. jul. — Stavka avtnih delavcev končana

Chicago, 5. jul. — Stavka avtnih delavcev, članov unije CIO, proti International Harvester

BRITSKA VLADA SE POGAJA Z JUGOSLAVIJO IN OGRSKO

London, 5. jul. — John Strachey, živilski minister, je razkril v parlamentu, da se britska vlada pogaja z Jugoslavijo in Ogrsko, kakor tudi z Rusijo, glede dovoza živil iz teh držav v Anglijo. Izrazil je upanje, da bodo pogajanja rezultirala v sklenitvi dogovorov v soglasju z načrtom ameriškega državnega tajnika Marshalla.

Strachey je informiral parlament, da sta se britska in ogrska vlada v načelu sporazumeli glede sklenitve triletnih pogodb, nanašajočih se na ogrski izvoz špeha, masti, perutnine, jaje in drugih živil v Anglijo. Dostavil je, da se slika pogajanja vrše z Jugoslavijo in da bo dogovor sklenjen v bližnji bodočnosti.

Živilski minister je podal izjavo kot odgovor konservativcem, ki so kritizirali njegovo politiko. V naznanilu, da se britska vlada pogaja z Ogrsko in Jugosla-

Domače vesti

Obisk

Chicago, 5. jul. — Glavni urad SNPJ je 2. jul. obiskala Josephine Tratin, tajnica clevelandске federacije SNPJ.—V četrtek pa sta obiskala glavni urad Antona Marinich, tajnik društva 85 v Republicu, Pa., in njegova žena.

Is Clevelanda

Cleveland, 5. jul. — V Collinwoodu, kjer je prejšnja leta vodil mlekarstvo, je umrl Frank Petrovčič, star 70 let, doma iz vasi Sabovčice, fara Borovnica pri Ljubljani, v Ameriki 45 let, član KSKJ in K. of O. Zapuška žena, štiri sinove, tri poročene hčere, pet sester in 11 vnukov ter vnukinji. — Naglo je umrl vsled kapi John Jernejčič, star 75 let, doma iz Fužine pri Zagradcu, Dolenjsko, v Ameriki 42 let. Zapuška žena, štiri poročene hčere in več vnukov. — Poročila sta se James J. Požar in Ann Gasky, prav tako Joseph Jaksic ml. in Eleanor Kraintz.

Se ponesrečil pri delu

Arma, Kans. — Frank Dolinar, blaginjak društva 206 SNPJ, se je 28. jun. ponesrečil pri delu v jami, ko je porival vozček naloženega premoga. Zdravnik je odredil, da mora v bolnišnico na operacijo za kilo.

Šli na obisk

Joliet, Ill.—V Imperial, Pa., so se podali na dvotedensko počitnice in obisk sorodnikov Frank Sterniša in žena, John Mandel st., John Mandel ml. in Peter Mandel. Nazaj bodo šli skozi Cleveland, kjer bodo obiskali prijatelje.

Britska vlada zavrnila načrt

London, 5. jul. — Vlada je zavrnila apel posebne komisije Združenih narodov, ki je bila poslana v Palestino, naj prepreči eksekucijo treh židov, članov Irgun Zvai Leumi, teroristične organizacije. Vsi so bili obsojeni na smrt na obravnavi pred britskim sodiščem v Palestini. Vlada pravi, da komisija se ne sme vmešavati v procedure britskih sodišč.

Stavka avtnih delavcev končana

Chicago, 5. jul. — Stavka avtnih delavcev, članov unije CIO, proti International Harvester

Vihar v francoski skupščini

General Larminat razrešen dolžnosti

Pariz, 5. jul. — V skupščini je nastal vihar, ko je premier Paul Ramadier obdolžil desničarske poslance, da sledijo liniji akcije podtalne desničarske organizacije "Črni makvisti", katere voditelji so obtoženi zarote, katere cilj je bil strmoglavljenje četrte francoske republike. Zaradi kravalov je morala skupščina suspendirati zasedanje.

Ramadier je izrekel obdolžitve nekaj ur po naznanilu, da je bil general Rene Larminat, vrhovni poveljnik francoskih oboroženih sil v kolonijah, razrešen dolžnosti. Ali je bil general udeležen v zaroti, ni bilo razkrito. Doznan se je, da je bil general Jean Merson, poveljnik rezervnih vojaških zborov, zaslišan pred tajno policijo. On je osumljen sodelovanja z zarotniki.

V viharju protestov s strani desničarskih poslancev je Ramadier dejal: "Med nami so ljudje, ki ne zaupajo vladi. Bodimo odkriti in povejmo javnosti, da imajo ti ljudje zveze z zarotniki. Organizirani so v grupah, ki so pripravljene prijeti za orožje v akciji za strmoglavljenje francoske republike."

Bivši kongresnik spoznan za krivega

Federalna porota podala izrek

Washington, D. C., 5. jul. — Federalna porota je spoznala bivšega kongresnika A. J. Mayja, demokrata iz Kentuckija, za krivega zarote, prejemanja podkupnine in osleparjenja vlade. Za kriva sta bila spoznana tudi brata Henry in Murray Carson, soobtožena. Slednja sta direktorja treh kompanij v Illinoisu, ki so dobile velika naročila od vojnega departmanta v vojnem času in grmadile ogromne profite. Naročila so kompanije dobile s posredovanjem kongresnika, ki je bil načelnik odseka za vojaške zadeve.

May se je jokal, ko so porotniki podali izrek. Posvetovali so se eno uro in 50 minut. May je bil spoznan za krivega, da je prejel podkupnino \$53,634 od Garssonovih kompanij, ki so izdelovale strelivo za ameriške oborožene sile. May je star 72 let.

Oba brata sta bila spoznana za krive zarote in osleparjenja vlade. Obtožnica jima je očitala med drugim, da sta ustanovila lesno kompanijo v Kentuckiju, katere načelnik je postal May, z namenom prikrivanja sleparskih transakcij.

Vladni tožilec je bil William A. Paisley. Kot priče so nastopili na obravnavi tajnik Marshall in general Eisenhower, šef generalnega štaba. Zagovorniki obtožencev so izjavili, da bodo obtožili priziv proti izreku porotnikov. Sodnik Henry A. Schweinhaut, ki je predsedoval obravnavi, je odložil obsodbo obtožencev. Maksimalna kazen je šest let zapora za vsakega in plačitev \$30,000.

Delovodje se vračajo na delo

Detroit, Mich., 5. jul. — Ford Motor Co. poroča, da se je čez tisoč delavodij, ki so zastavljali pred šestimi tedni, vrnilo na delo. V stavki je bilo udeleženih okrog 3,800 delavodij in pričakuje se, da se bodo vsi vrnili na delo. Vlogo posredovalke v konfliktu je prevzela avtna unija CIO. Delovodje so člani neodvisne unije.

ODVETNIK OB-SODIL PROTI-DELAJSKI ZAKON

Podelitev velike oblasti novemu odboru neustavna

DOBA NAJEMANJA ŠPIONOV SE VRNILA

Chicago, 5. jul. — Daniel D. Carmell, odvetnik Čikaške delavske federacije, Illinoiske delavske federacije in več drugih unij Ameriške delavske federacije, je v svojem govoru pred delegati unij ADF ostro obsodil Taft-Hartlejev protidelavski zakon in izrazil mnenje, da so nekatere provizije tega zakona neustavne.

"Kongres, ki je sprejel zakon, ni zanimal, da bo postal orodje delodajalcev," je dejal. "Z zakonom so dobili gorjačo, katero bodo vihteli nad delavskimi unionimi. Zakon pomeni, da se morejo delavci podvreči delodajalcem. Daje skoro neomejeno oblast novemu odboru, kar je neustavno."

Doba špionov v službi kompanij se je vrnila. Špioni bodo na plačilnih listah onih delodajalcev, ki hočejo uničiti unije. Ne morem razumeti, kaj so delavci storili od leta 1935, da jih je kongres kaznoval z drastičnim zakonom. Potisnil nas je v dobo divje borbe v džungli."

Carmell je omenil eno provizijo zakona, na katere podlagi bodo delavci lahko nadlegovani delodajalce. Provizija priznava posameznemu delavcu ali grupi delavcev predložitve pritožb delodajalcu brez intervencije s strani reprezentantov unije.

"Ako se bo tisoč delavcev zbralo pred uradom kompanije, da predlože pritožbe delodajalcu, bo slednji izmučen do smrti," je dejal. "Oni, ki so odprli vrata, se ne bi smeli pritoževati proti viharju, ki bo zajel urad."

Carmell je dejal, da bo svetoval voditeljem unij, naj ne podpisujejo nobene pogodbe s provizijo, s katero se bi odpovedali stanki. Kongres jih je sprejel zakonu razrešil obveznosti v tem oziru.

Češka ministra odletela v Moskvo

Praga, Čehoslovakija, 5. jul. — Premier Klement Gottwald in zunanji minister Jan Masaryk sta odletela v Moskvo. Poročilo pravi, da bosta imela važne razgovore s člani ruske vlade.

PESIMIZEM PREVLADE V BRITSKIH VLADNIH KROGHI

London, 5. jul. — Vest iz zanesljivih virov pravi, da prevladuje pesimizem med člani Atleejeve vlade, čeprav sta Velika Britanija in Francija po polomu konference zunanjih ministrov v Parizu naznanili, da bosta šli naprej brez Rusije glede ameriške ekonomske pomoči Evropi.

Odkrito se priznava možnost, da se bo program za ekonomsko okrevanje Evrope izjalovil brez sodelovanja Rusije in držav v vzhodni Evropi, ki so pod sovjetskim vplivom. Velika Britanija se je pripravila za tako možnost. Odločila se je za znižanje nakupov blaga v zunanjih državah. Sliha se že napovedi, da bo načrt ameriškega državnega tajnika Marshalla polom.

Pred razbitjem pariške konference se je Herbert Morrison, podpredsednik britske vlade, sestel s časniki. Izjavil je, da bo vse breme evropske in ave-

Truman udaril po Sovjetski uniji

Apel na države za kooperacijo

Charlottesville, Va., 5. jul. — Predsednik Truman je v svojem govoru v tem mestu v zvezi s proslavljanjem dneva neodvisnosti udaril po Rusiji in drugim državam, ker so zavrgle načrt državnega tajnika Marshalla glede ameriške pomoči Evropi, da se pospeši ekonomska rehabilitacija.

Rusije ni omenil po imenu, toda bilo je jasno, da so bile njeni namenjene njegove besede. Naglasil je, da je Amerika potrpošila po zaključitvi druge svetovne vojne skoro dvajset milijard dolarjev za pomoč, rekonstrukcijo in stabilizacijo držav v Evropi in Aziji.

"Upali smo, da se bodo države nekaj naučile po dveh svetovnih vojnah," je rekel Truman. "Pričakovali smo, da se bodo izrekle za vzajemno kooperacijo v interesu miru."

Ponovno apeliram na vse ljudstva za kooperacijo. Treba je podreti umetne plotove med državami, da se zboljšajo odnosi in ustvari harmonija."

O Marshallovem načrtu, katerega je ruski zunanji minister V. M. Molotov zavrgel na pariški konferenci, je Truman dejal, "da se Amerika zaveda odgovornosti v ustvarjanju pogojev v prihodnosti in ekonomski stabilizaciji. Potrebna je kooperacija vseh za doseg cilja. Kljub temu so države, ki nočejo podpirati rekonstrukcijskih načrtov, Argument je, da bi to vodilo v ameriško vmešavanje v notranje zadeve drugih držav. Ta argument je brez podlage."

Preizkušnja lojalnosti vladnih uslužbencev

Washington, D. C., 5. jul. — Državni tajnik Marshall je naznanil, da bo federalni detektivski biro vodil zaslišanje onih uslužbencev, katerih lojalnost je dvomljiva. Čistka je v teku v vseh vladnih departmentih in veliko število uradnikov in uslužbencev je bilo že odlovljenih.

Governer podpisal protidelavski načrt

Lansing, Mich., 5. jul. — Governer Kim Singler je podpisal protidelavski načrt, ki je bil sprejet v državni zbornici. Sestavljen je po vzoru Taft-Hartlejevega zakona. Načrt, ki je po podpisu postal zakon, prepoveduje jurisdikcijske stavke in omejuje druge aktivnosti unij.

OPERATORJI IZ JUŽNIH DRŽAV SE OBOTAVLJAJO

Pogajanja z rudarsko unijo UMWA se nadaljujejo

ZVIŠANJE PLAČE RUDARJEM

Washington, D. C., 5. jul. — Organizacija operatorjev iz južnih držav se še ni odločila za ali proti sklenitvi pogodbe z rudarsko unijo UMWA, katere predsednik je John L. Lewis. Ako ne bo prišlo do sporazuma, bo oklicana stavka prihodnji tork.

"Odločitev še ni padla," je dejal besednik organizacije operatorjev po seji, ki je trajala tri ure. "Ne strinjamo se s sporazumom, ki je bil sklenjen med rudarsko unijo in operatorji iz severnih držav."

Sporazum med unijo in operatorji iz severnih držav določa zvišanje plače rudarjem za 44 in pol centa na uro. Operatorji so se tudi obvezali, da bodo pri-sevali deset centov v blaginjski sklad unije od vsake tone producirane premoga. Dosedanji prispevek je znašal pet centov.

Gotovo je, da bo odbor za američne rudarske unije odobril sporazum z operatorji iz severnih držav. Pogajanja se nadaljujejo in znamenje je, da se bodo vse razlike izravnale, nakar bo nova pogodba podpisana. Operatorji v Illinoisu, Indiani in Iowi bodo sledili operatorjem iz severnih držav. To pomeni, da so operatorji iz južnih držav osamljeni. Morali se bodo podati, ali pa tvegati stavko. Premogovniki v južnih državah producirajo okrog 25 odstotkov od celotne produkcije premoga v Ameriki.

Federalna vlada je vrnila premogovnikom privatnim lastnikom 1. julija. Zasedla jih je v maju preteklega leta in s tem končala splošno rudarsko stavko na polju mehkega premoga. Po zasegi je bila sklenjena pogodba med rudarsko unijo in notranjim tajnikom Krugom. Veljavnost te pogodbe je potkla 30. junija.

Pričakuje se, da bo obrat v premogovnikih iz severnih in srednjih državah obnovljen 8. aprila. Rudarji so zdaj na počitnicah.

Obsojeni nemški generali pomiloščeni

Rim, 5. jul. — Trije nemški generali, ki so bili obsojeni v smrt, so bili pomiloščeni. Britsko vrhovno poveljstvo v Italiji jim je znižalo kazni na dosmrtno ječo. Pomiloščeni generali, bivši poveljniki nemških oboroženih sil v Italiji, so Albert Kesselring, Eberhard von Mackensen in Kurt Maelzer. Obsojeni so bili v smrt zaradi ustrele 335 italijanskih talcev. Ti so bili ustreljeni zaradi napada na nemške vojske v Rimu.

Klavniški delavci dobili zvišanje

Chicago, 5. jul. — Unija klavniških delavcev je naznanila sklenitev pogodbe s Swift Packing Co. Pogodba določa zvišanje plače za šest centov na uro in krije okrog 25,000 delavcev, upošlenih v klavniških kompanijah v Chicagu in drugih mestih.

Turški parnik zadel ob mino

Istanbul, Turčija, 5. jul. — Tovorni parnik Silivri je zadel ob mino v bližini otoka Rodeza in se potopil. Najmanj 30 članov posadke je utonilo, 15 pa se je rešilo.

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

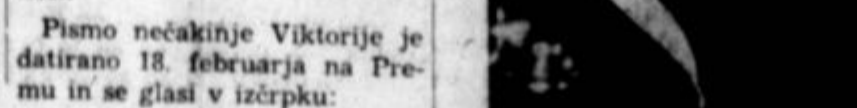
PROSVETA

2657 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Druge vlade nimajo nobenih sitnosti (razen grške fašistične reakcije) s Titovim režimom in so v prijateljskih, vsaj pa v normalnih odnosih z Belgradom. Da, tudi Anglija! Med Jugoslavijo in Anglijo ni faktično nobene "zaves", ne platnene, še manj pa železne. Vsak angleški državljani lahko dobi potni list za potovanje v Jugoslavijo, kadar koli hoče. Zanje ni nobene "nevarnosti", kakor tudi ni za nobenega poštenega državljana kakke druge države. Zato je bilo v Jugoslaviji že tudi več angleških anketnih komisij—delavskih, pol uradnih (poslancev), privatnih in uradnih. Nedavno se je tam nahajal angleški minister za trgo-

L

vino. V Beograd je šel na otvor
vare o sklenitvi trgovinske pogo
Na žalost in v veliko škodo n
tovnega pomirjenja, so slepi in g
tonu, kjer imajo vlado, posebno
polnem zakupu—wallstreetariji

1944-1945

— 1997 —

—
tajnik Azido.

Vlaho S. Vlahovic.

Datum v oklepaju, na primer
(June 30, 1947), poleg vsakega
imena na naslovu pomeni, da
vam je s tem datumom poteki
naročnina. Ponovite jo prve

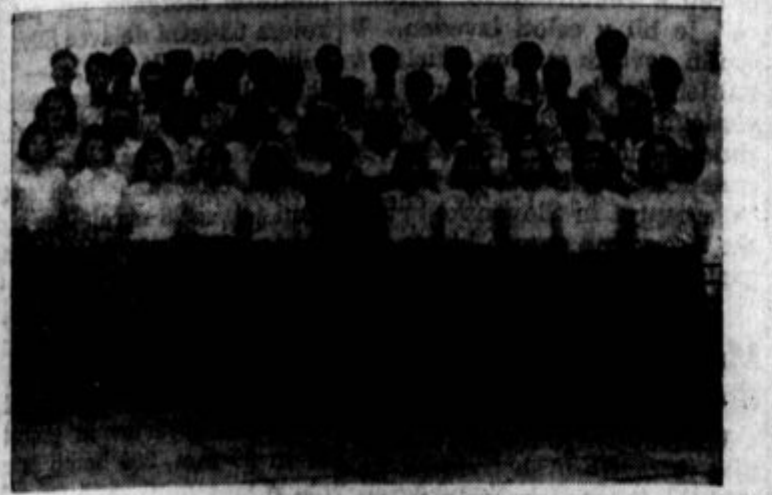
Zunanja ministra Francije in Anglije se posvetujeta v Parizu o Marshallovem (ameriškem) "nacrtnu" za finančno pomoč za rekonstrukcijo Evrope. Na levi je Bidault, na desni Bevin.

POŽIVLJENO JE KULTURNO IN PROSVETNO ŽIVLJENJE V SLOVENIJI

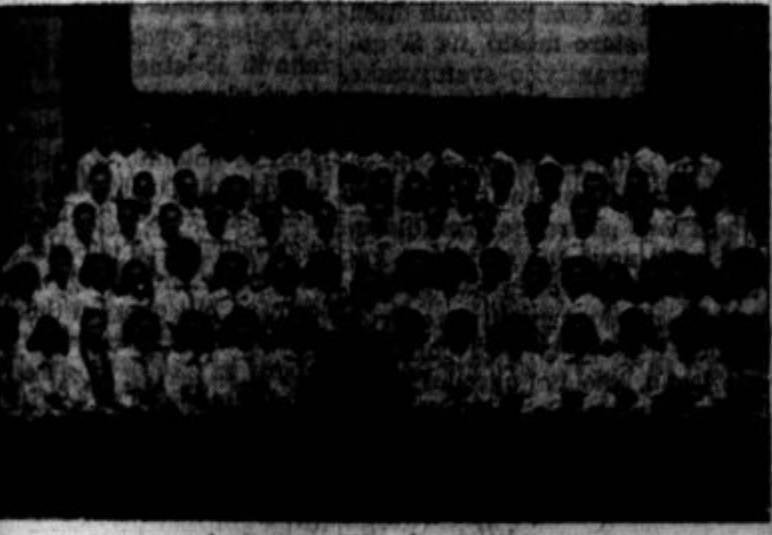
Prisrili FRANJO ALEŠ, Ljubljana

Vestransko udejstvovanje prve slovenske umetniške zadrage, ki je v letošnji sezoni priredila praktični tečaj.

Pevski zbor grafične mladine v Ljubljani je nastopil z velikim uspehom.

Pevski zbor "Ivan Cankar", ki je slavil pred meseci že 25-letnico svojega udejstvovanja. Pevski zbor vodi Kristo Perko od ustanovitve dalje.

Umetnina svetovnega slovesa, "Hlapec Jernej in njegova pravica", uprizorjena v mariborskem narodnem gledališču v sezoni 1946-47.

Ivan Cankar: "Za narodov blagor".

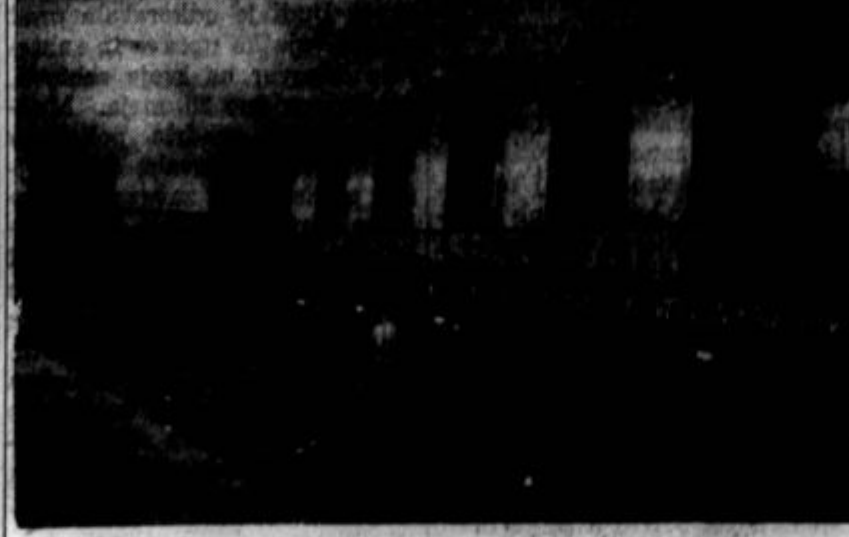
Prizor iz Potrčeve drame: "Kreflova kmetija", ki je bila prvokrat uprizorjena v Mariboru.

Festival v ljubljanski Operi. Tekmovalni nastopi so bili pravi prazniki ne samo za nastopajočce, temveč za vse okraj, odkoder je bila skupina doma. Običajno so se festivali spremenili v velika zborovanja, ki so pričala o visoki politični zavesti naših delovnih ljudi. Na lanske letošnje festivali je nastopilo nad 30.000 pevcev, igralcev in godbenikov. — Kako veliko pajojo polegajo ljudske oblasti na dvig kulturnega nivoja našega delavca in kmeta, dokazuje predvidena postavka v "petletni načrtni izgradnji" od 1947 do 1951, v iznosu 56 milijard dinarjev.

Slovenijo obiskujejo tudi inozemski umetniki, pisatelji in pesniki. Največji kulturni dogodek v Sloveniji je bil obisk ruskih pisateljev Katajeva, Simonova I. dr. ter obisk gledališkega ansambla sovjetskega gledališča "Leninski koncomol". Umetniki so gostovali v ljubljanskem narodnem gledališču in dosegli velikanški uspeh radi prepričevalne in doznane umetniške igre. — Slika predstavlja češkoslovaške umetnike v Ljubljani med sprejemom.

Iz I. kongresa Ljudske prosvete v Ljubljani. Minister za prosveto Lidijsa Šentjanc je govorila na kongresu o nalogah ljudske prosvete v Sloveniji, a se so oboroževanje z znanjem, a kulturno-prosvetnim delom pa ustvarjati tisto vedrino sproščeno človeku, da bo postal usposobljen tvorec nove družbe, človek visokega čela in jasnih oči, vedrega pogleda in misli, kateremu delo ne bo muka, kakor je to bilo v starem kapitalističnem redu, ampak mu bo stvar časti in slave.

Razgledi po stari domovini (Od našega dopisnika Franja Aleša)

LJUDSKO GOSPODARSTVO

Revija gospodarskega napredka Jugoslavije prikazana na mednarodnem velesejmu v Zagrebu

Zagrebski velesejem se je vršil od 31. maja do 11. junija. Na njem je razstavilo 726 jugoslovanskih podjetij, od inozemskih razstavilcev pa so sodelovali iz Sovjetske zveze, Albanije, Bolgarije, Češkoslovaške, Madžarske, Poljske, Švice, Francije,

Značilna slika letošnjega velesejma v Zagrebu je resen in stvaren prikaz našega bogastva in industrijskih proizvodov. Niso razstavljali privatni trgovci, ki ob takih prilikah skušajo z bombastično reklamo in reklamnimi cenami učvrstiti trgovske zveze in spraviti na trg čim več blaga. Na tem velesejmu so v glavnem pokazali svoje uspehe v poslovnem smislu državnega in zadruga gospodarskega podjetja. Z revijo našega novega ljudskega gospodarstva je prireditelj utrdila v vseh oblikah, ki jih je bilo preko 200.000, vero v moč in novo pot, ki jo je ubrala nova Jugoslavija za doseg popolne gospodarske neodvisnosti in osamosvojitve. Razstavljena je bila črna metalurgija, rudarstvo, ki je osnova našega gospodarstva. Vsa ta bogastva so bila še do nedavnega v rokah inozemskih kapitalistov, danes pa je vse to narodovo, naše. Daje je bila razstavljena tudi kovinska in elektro-industrija in mnogo je bilo razstavljenih izdelkov, ki smo jih morali še do pred kratkim uvažati. Tudi sila lahke industrije prča, da smo v tej panogi industrije že mnogo pridobili z izpopolnitvami in pridnim delom naših novatorjev in izumiteljev. Tudi zadrage so razstavile svoje kvalitetne produkte. Zastopane so bile zadrage vseh vrst, tako, da so bile zadrage poleg državnega gospodarskega sektorja glavni razstavilci na zagrebškem velesejmu.

Iz razstavljenih proizvodov in prikazov naše nove ljudske gospodarske dejavnosti je jasno razvidno, da smo v razmeroma kratkem času dosegli velik napredek.

Zagrebski velesejem je predstavljalo veliko gospodarsko prirediteljstvo nove Jugoslavije, na kateri so razstavili svoje proizvode mnogi inozemski proizvajalci. To so bili tisti, ki so pripravljali izdelovati na mednarodnem gospodarskem področju z našo državo. Mi smo dokazali neštokrat najboljšo voljo za mednarodno ekonomsko sodelovanje in smo to voljo velkokrat iskreno manifestirali. Tako smo z mnogimi trgovskimi in gospodarskimi pogodbami s tujimi državami dokazali, da hočemo čim tesneje sodelovanje. Vsem deželam, ki so to naše sodelovanje hoteli, smo prožili prijateljsko roko. Sklenili smo vrsto trgovinskih pogodb v zvezi z našim gospodarskim petletnim načrtom.

Sproščena volja naših delovnih ljudi je dokazala še večjo pripravljenost in vzpodbudo tudi pri utrjevanju gospodarskih odnosov v sosednjih in drugih državah, dobro vedo, da pomeni čim širše gospodarsko sodelovanje nove Jugoslavije z drugimi državami krepitev miru in intenzivnejši gospodarski napredek.

Nihče ne bo več ropal naših rudnih zakladov!

Delovno ljudstvo Jugoslavije drži trdno v svojih rokah ključ do naših prirodnih zakladov. Konec je kapitalističnega ropanja v naših premogovnikih in drugih rudnikih. Petletni gospodarski načrt pomeni prizadevanje za popolno gospodarsko osamosvojitve države, a istočasno tudi pot in smer izkoriščanja in racionalne preureditve vsega delovnega sistema in gospodarske dejavnosti v razdobju prihodnjih petih let. Ropanje naših rudnih zakladov je prenehalo že s prevzemom teh bogastev, neracionalno in neustvarno izkoriščanje, ki je bilo doslej v praksi pa bo postopno odpadlo, zakaj vsi naši ljudje se dobro zavedajo, da so naši rudni zakladi naše glavne surovine in temelj našega novega gospodarstva.

Da se rešimo gospodarske zaostalosti, da izvedemo čim hitreje obnovo in obnovimo predvojno stanje, še mi nismo lotili tiste metode, ki je v navadi pri državah, kjer prevladuje meščanski vpliv, vpliv neodločnosti, nezaupanja v samega sebe, v državo, kjer se politični odnosi doslej še niso izkristalizirali in kjer še vladajo mnoge nejasnosti, ne—mi smo se odločili za drugo, bolj sigurno in

Z druge konvencije SANS-a

Poročilo II. podpredsednika F. A. Vidra

Ker je moje udejstvovanje v Slovenskem ameriškem narodnem svetu več ali manj znano onim, ki se za delovanje istega zanimajo, in ker so ali bodo drugi odborniki širše orisali SANSove aktivnosti, ni upravičene potrebe, da bi se še jaz spuščal v kakšne detajle.

V času od zadnje do sedanje konvencije sem bil povabljen na nekaj SANSovih priredb, toda povabilu iz Kansas Cityja, Kansas, v času, ko je bila oklicana železniška stavka in valed katere je bila začasno prekinjena transportacija, se mi vled omenjenih zaprek ni bilo moglo odzvati.

V splošnem sem po svojih močeh delal za gibanje, katerega smernice služijo napredno usmerjenim silam, zavedajoč se važnosti SANSove funkcije za slovensko javnost tega kontinenta, kakor tudi za rojake onkraj morja.

Ob ustanovnem kongresu te organizacije je bilo med nami tudi nekaj posameznikov, v katerih prisotnost ni bilo splošnega zaupanja, ker teh do tiste dobe ni bilo opaziti na strani liberalno misleče javnosti. Toda nekateri so se tedaj tolažili, češ, kadar gre za dobrobit splošnega naroda, tedaj ljudje odprejo svoje velika srca. Ampak čas je kaj kmalu odkril, da nezaupniki prišli v SANS z motivacijo, da bi ga priklenili za orodje v roke reakcije, s čemur naj bi se med nami zasedlo partizansko gibanje v stari domovini in podprlo Mihajlovičeve opornike srbske d'nastije. Ker se jim ni dobro zamiljeni načrti obnesli, so se kmalu odstranili, kot je bilo pričakovati. Tako je končno pri SANSu ostala skupina,

ki si je idealno sorodna z ozirom na dogodek v stari domovini.

Pred nami vstaja nov svet, kateremu vzhod prinaša nov socialni red, sloneč na pravičnosti in enakopravnosti za vso človeško družbo, v kateri ne bo prostora za kovanje dobičkov in tudi ne izkoriščanja človeka po človeku. Tudi v tej deželi, katera se je po smrti predsednika Roosevelta zavila v skrajni konservativizem, je poslednje dni posvetil žarek svetlobe, ki zna resno kljubovati silam nazadnjaštva. Henry A. Wallacéova tura po deželi je končno le pričela skrbeti tiste, ki so bili prepričani, da bodo brez odpora pokopali demokracijo, kakršno so temu narodu vcepili njihovi liberalno misleči predniki.

V SANSu je bilo tekom njegovega obstoja storjenega veliko plemenitega dela, posebno v prizadevanju za doseg pravične rešitve primorskega in tudi koroškega vprašanja, pri katerih so prizadeti rojaki v stari domovini in kar bi znalo koristiti trajnemu miru. Krivda, da aperi, prošnje in priporočila SANSa pri naši vladi niso dosegli zaželjenega cilja, leži največ v tem, da sedanji državni politiki mnogo večjo važnost v obrambo privatnih interesov, kakor pa v pravično rešitev ljudskih problemov.

Naloga SANSa bo v bodoče tesno sodelovati z napredno orientiranimi strujami v tej deželi, da se čimprej dosežejo prijateljski odnosi z vsemi narodi, tudi z Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo. Naša stremiljenja za odpravo vsake bojzani pred bodočo vojno in za pospešitev trajnega mednarodnega prijateljstva moramo pospeševati toliko časa, da bodo ti veliki in humanitarni cilji doseženi.

Zgodovina soda

Heidelberški sod se ponaša glede prostornine s svetovnim prvenstvom. Drži namreč 221, 726 litrov. Palatin Karl Filip je imenoval svojega dvornega norca, majhnega po postavi, a nedosegljivega po žej, Klimenta Perkejo, l. 1720 za varuha tega soda.

Z zanimivejšo zgodovino se ponaša sod, last ogrške knežje rodbine Esterhazy. To je drugi največji sod na svetu. Knez Nikolaj Esterhazy, ki je leta 1809 odklonil Napoleonu ponujeno mu ogrsko kraljevsko kroho, je nekoč povabil večjo angleško družbo na lov na fazane. Ko je izrazil član te družbe, da utegne družba iztebiti vse fazane na gostiteljevem lovišču, je ta izjavil, da fazanov ne zmanjka, tudi če jih bo družba nepretrgoma streljala štirinajst dni. Prišlo je do stave. Če bodo fazani iztebljeni, se zaveže gostitelj napraviti iz postreljenih velikansko pasteto, ki jo pošlje v dar svojim gostom v London, v nasprotjem primeru morajo gostje izročiti knezu sod s prostornino tolikih akov (ogrsko mera ak—50 l), kolikor fazanov postrele. Začel se je lov, ne lov, mesarsko klanje. Dva tedna je pokalo vse vprek, zdelo se je, da se bje velika bitka. 2320 fazanov je bilo ustreljenih. Izkazalo se je, da je ostalo na lovišču še vse polno fazanov živih, da so torej Angleži izgubili stavo. Angleži so nato izročili gostitelju v znak njegov zmage nov sod s prostornino 116 tisoč litrov.

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

so vsi društveni tajniki in tajnice in člani, ki jih društva izvolijo v to svrha.

Naši nastavljeni lokalni in potestvalni zastopniki se določajo obsežno so:

Louis Barborich, za Milwaukee Wis. in okolice.

Anton Jankovich, za Cleveland, Ohio in okolice.

Frank Klun iz Chisholma, Minn. za Chisholm in okolice.

Frank Cveten iz Tiro Hill, Pa. za srednje-vzhodno Pennsio.

Anton Zornik iz Merionila, Pa. za vso zapadno Pennsylvanijo.

— — —

Poleg vseh teh pa lahko vsak član ali naročnik sam pošlje svoje naročnine direktno listu

PROSVETA

2657 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

KRIVDA

FRANCE BEVK

(Nadaljevanje)

"Joj, joj, joj!" Ni bilo glasu iz njega ne joka. Tiščal se je za vrat, da ni kričnil. Prijel je z eno roko za rob postelje, nagnil se je čez stranic, z drugo roko je zgrabil za skrinjo. Počasi, z muko je vlekel telo s postelje. Bal se je, da ne pade, da se ne pobije, da ne zaropota in si ne pokvari vsega... Telo se je prevrnilo, mrhovinske noge so udarile z zamolklim ropotom na tla. Obrnil se je proti vratu. Položil je roke daleč pred se in potegnil telo za seboj; noge so drsale po tleh. Še enkrat... Še enkrat... V treh sunkih je bil pred vrati.

Dvignil se je do kljuke in zadel z glavbo ob zid. Še enkrat je hlastnil po kljuki ko pes, vrata so zaskrta in se žalostno cvrkutajo odprla...

V izbo je sijala luna in vse oblivala s svetlobo. Ana je sedela prestrašena na svoji postelji in gledala v kamrino vrata, videla ni ničesar. Ob izbihih vratih je stal hlapec, bos; baš je hotel stopiti v vežo, ko se je ozrl.

Strehar je zdvilj. Dvakrat se je pognal kvišku, da bi planil na noge, obakrat se ni zgodil čudež, padel je znova na roke.

"Kdo je tisti tam? Kdo je tisti tam?"

Zdajci je zagledala Ana možovo glavo, ki je bila spuščen, razkušana. Usta so se odpirala, kot bi hotela vse požreti. Smrtna groza jo je popadla. Zgrabila se je za glavo in se ozrla po hlapcu, ki je stal za vrati okamenel in ni vedel, kaj naj stori.

"Moj Bog, moj Bog!"

"Ničvrednica! Zadavim te, capajdra! To si mi delala, prokleta!... Zadavim te! Ubijem te!"

Iskal je predmeta, ki bi ga zagnal vanjo. Dobil je zajca za čevlje in ga zalučal z vso močjo. Ana je silila živžig zraka mimo glave. Ni nehala vpiti, imenoval je z vsemi priimki njo in hlapca, ki je stal okamenel. Njegov glas je bil hripav, prodirajoč, da je odmevala hiša.

Nenadoma se je Ana zavedla. Nagon se je z vso silo rodil v nji. Raznašala se je njena sramota. Pripravljena je bila, da se brani za vsako ceno. Planila je s postelje taka kot je bila, v srcaji, in je stisnila pesti proti njemu.

"In ti? Kaj sem imela pri tebi? Pestovati sem te morala ko otroka, nositi blato od tebe. Ti pa si se stegoval in mi hotel ukazovati! Crkni rajši!"

Florjan je glas podvojil. Ženska se je zbala še bolj. "Pojdi sem!" je dejala hlapcu. "Zgrabi ga za roke! Deniva ga v posteljo!"

Hlapec je ubogal. Strehar se je otepal z obema rokama. "Proč! Nočem, da se me dotakneš! Hudič!" Iskal je ženo, da bi jo pritisnil nase in jo zadavil.

Ivan ga je tesno prijel za roke in čez prsa, žena ga je prijala za noge, s katerimi se ni mogel braniti. Nesla sta ga na posteljo, on je vpil.

V tistem hipu je vstopil Jože. Bil je prepaden, čevlje je nosil v rokah. Mati je planila v izbo in ga zagrabila: "Kaj delaš tu? Pojdi spat! Očetu je slabo, nič drugega ni! Pojdi spat!"

Jože je bil prežet od groze. Zamajal se je, zaprl vrata in divjal po stopnicah.

Florjan je vpil, vpil, vpil. Ana je planila

nanj in se mu vsesala s pogledom v oči: "Molči!" Pesti mu je stisnila pred obraz "Molči, sicer te zadavim!" Florjan je videl zver pred seboj, hijeno... Hotel je še enkrat zavpiti, ji povedati najgršo, najbridkejšo psovko v obraz, a se je nekaj pretrgalo v njem. Hropel je, kakor da se z vso silo poraja glas v njem, a se ne more poroditi. Oči so mu postale strašno velike.

Tedaj si je Ana olajšala srce. Žolčljive besede so ji tekale ko voda v korito. Povedala je svojemu možu vse svoje trpljenje v teku let, vso svojo mržnjo, kakor da s tem opravičuje svoje dejanje in si lajša dušo...

Ko je čez pol ure stopil v hišo Brdar, je dobil brata ležečega vznak, s široko odprtimi očmi. "Po zdravniku!" je vpila Ana in lomila roke. "Po zdravniku!" Tone ni vedel, kaj se godi. Bežal je, kar so ga nesle noge...

10.

Jože je klečal ob Ankini postelji. Držal je svojo glavo v njenih rokah in plakal od žalosti, od groze ali od nečesa drugega neznanega.

"Strah me je!" je jecljala v solzah tudi Anka, "strah me je!" In je zagrabala tresoče prste v njegove lase. "Kaj se je zgodilo?"

"Pojdi pogledat!"

"Ne grem več... Saj me ne pustijo... Ne grem več!"

"Pst! Tiho! Ali še vpije?"

V solzah sta poslušnila.

Oče ni vpil več. Siljen je bil materin ostrim in žuborečim glas, kakor da strastno nekaj dopoveduje in se izpoveduje...

"Stric govori...", je dejala Anka čez nekaj časa.

Res, Brdar je govoril. Očetovega glasu ni bilo slišati. Nato je Brdar odšel z naglo hojo, ne proti domu, ampak po poti v dolino.

"Kam gre?" je vprašala Anka.

"Po duhovnika..."

"Ne na tisto stran", je dejala sestra in gledala v pramene mesečine, ki so padali skozi redki paž in se igrali na deskah, na senu, na orodju, ki je viselo pod streho.

Poslušnila sta vsevidli. Spregovoril je znova oče; v krik. Nato sta slišala mater, ki je govorila naglo, strastno, slednjič je utihnila... Nastal je molk... Zdelo se je dolga, dolga večnost, preden je zopet nekdo spregovoril. Bil je hlapec. Le eno besedo, ali dve, nato je bilo znova vse tiho.

Čez nekaj minut se je oglasila mati. "Florjan!" je poklicala. Nihče se ni oglasil. Nato je znova poklicala: "Florjan!" To pot z višjim glasom ko prej. Oglasil se ni nihče. Poklicala je v tretjič, nato je zajokala. Tuleče, prodirajoče, kakor da ji trga srce. Vmes je bilo slišno hlapecovo godrnjanje... Marička se je prebudila...

Anki in Jožetu se je stisnilo srce. "Kaj se je zgodilo?"

"Ali je oče umrl?" jima je planilo v dušo in izvabilo solze.

"Če bi bil umrl, bi naju poklicali."

In čula sta znova materin plač, ki je ponehaval. Nista se mogla vzdržati solz ne strahu.

"Moliva," je zaprosila Anka.

(Dalje prihodnjič.)

SLOVENSKI AMERIŠKI NARODNI SVET
IN SLOVENSKO ŽENSTVO

(Referat na drugi konvenciji SANSa)

Janko N. Rogelj

Slovenska žena ali dekle, ki je prišla iz domovine onkraj morja, je prinesla s seboj čutečo zavest, da je odtrgana od slovenskega ženstva v domovini. To je bila njena skrivna in tiha boleš, ki je vsokrat prihajala do vidnega izraza, ko je rodila otroke v tujini, pa vendar v domovini svojih otrok. Njena tiha želja je bila, da bi tudi njeni otroci imeli čut do njene rojstne domovine onkraj morja.

Imamo malo število slovenskih mater v ameriški Sloveniji, ki so svojim hčeram in sinovom poklonile zanimanje in spoštovanje do njihove rojstne grude; in samo ti sinovi, posebno hčere, so priskočili k materam, da pomagajo pogazeni in trpečim Slovenijci.

Ko se je 19. aprila 1941 organizirala v Chicagu, Ill. slovenska sekcija Jugoslovanskega pomožnega odbora, so v odboru bile naše matere, glavne odbornice dveh slovenskih ženskih organizacij v Ameriki. V lokalnih odborih JPO-SS so prejele spet ženske odgovornosti in delovna mesta. Pri različnih prireditvah in nabiranju denarnih prispevkov so naše slovenske žene in dekleta vršile velike naloge ter

bile v vzpodbudo marsikateremu možu ali fantu.

To je bil začetek. Jugoslovanski pomožni odbor, slovenska sekcija, je bilo telo, iz katerega se je rodilo dete — Slovenski ameriški narodni svet.

V dnevih 5. in 6. decembra 1942 je zboroval v Slovenskem narodnem domu v Clevelandu prvi Slovenski narodni kongres, katerega so tvorili delegatje in delegatkinje, 528 po številu, med katerimi je bilo 171 žena in deklet in med njimi več tu rojenih hčera. Slovensko ženstvo je tvorilo skoro tretjino vse delegacije.

Z odobravanjem je bila na tem kongresu sprejeta resolucija našega ženstva. Naša Slovenka v Ameriki je odločno povedala, da se je postavila na branik za svojo trpečo sestro onkraj morja.

Na tem kongresu je bil izvoljen izvršilni odbor 11 članov in osrednji ali širši odbor 40 članov. V obeh odborih so dobile ženske vidna mesta, na katerih so vršile svoje posle odločno in v zadovoljstvo sklepov, sprejetih na kongresu.

V dnevih 2. in 3. septembra 1944 se je vršila prva konvencija Slovenskega ameriškega na-

rodne sveta v Slovenskem narodnem domu v Clevelandu. Konvencijo so tvorili izvoljeni delegatje, izvršilni odborniki in člani širšega odbora, skupaj 131 članov konvencije. Slovensko ženstvo je imelo na tej konvenciji 31 žena in deklet. Lepo zastopstvo.

Zastopnici dveh slovenskih organizacij sta poročali o delu in žrtvovanju po kongresu, ki je bilo sprejeto z velikim odobravanjem. Obenem je bila na prvi konvenciji sprejeta resolucija, da naj se ne pozabi slovensko ženo v domovini, odnosno v Jugoslaviji, ko bo končana vojna. V imenu slovenskega ženstva v Ameriki je bil oddan radijski govor in pozdrav ženam v stari domovini.

Vse to so storile naše žene in dekleta za JPO-SS in SANS do prve konvencije Slovenskega ameriškega narodnega sveta v Ameriki. Na konvenciji, ki je sprejela sklepe za novo delo, pa je rekla delegatkinja: "Slovenke, zbrane na tej konvenciji, pošiljamo pozdrav našemu ženstvu v osvobodilni fronti in jim ključemo: Pomagali vam bomo!"

In to so tudi storile naše žene in dekleta med prvo in drugo konvencijo Slovenskega ameriškega narodnega sveta (SANS).

Do prve konvencije je bilo delo SANS-a samo obrambnega ali političnega značaja. Na tej konvenciji pa je bila sprejeta resolucija, da prične SANS tudi s pomožno akcijo, prvič da nabira denarne prispevke za prvo pomoč, drugič, da nabira obleko

in obutev za potrebne v stari domovini, kar bi lahko pošiljal SANS potom Združenega odbora jugoslovanskih Amerikancev v New Yorku.

Delo se je pričelo. Naše žene in dekleta so prišle z nabiranjem obleke po vseh slovenskih naselbinah v Ameriki. Nabirale so od hiše do hiše, apelirale so na sejah in v časopisih, kam naj ljudje prinesejo obleko in čevlje. Ob večerih so se zbirale k delu, da so pregledale prineseno obleko, čistile in prale isto, nakar so s pomočjo mož in fantov pripravljale nabrano blago za pošiljatev. Bilo je to ogromno delo, toda naše slovensko ženstvo je vršilo to delo z odločno zavestjo, da pomaga svojimi nesrečni sestra onkraj morja.

Po vseh slovenskih naselbinah v Ameriki je zavedna in narodno napredna slovenska žena ali dekle prisluhnila klicu rojstne zemlje, klicu svoje ubožane sestre onkraj morja s tako močno pozornostjo in nenehno aktivnostjo, da so se po velikih in malih slovenskih naselbinah odpirala zbiralnica v Slovenskih narodnih domovih ali v privatnih in najetih prostorih, kamor so donasili in vozili obleko, čevlje, hlago in jestvine, da jih pošljejo Rdečemu križu v Jugoslavijo. Vse to delo je bilo večinoma napravljeno ob večerih, kajti naše žene in dekleta so zaposlene podnevi doma ali pri delu v pisarnah in tovarnah.

Ko je eksekutivni odbor SANS-a na seji meseca januarja 1946 sklenil, da prične z nabiranjem sklada za otroško bolnico v Sloveniji, je bila prva zavedna Slovenka v Clevelandu, ki je darovala tisoč dolarjev v ta sklad ter postala ustanovna članica otroške bolnice v Sloveniji. Njen vzgled je bila tako mičen, da so naša slovenska dekleta in žene nadkrilovale večkrat moške pri nabiranju denarnih prispevkov. Zgodilo se je, da so na seji moški predlagali vsoto petsto dolarjev za bolnico, toda naše žene so predlagale, da se daruje tisoč dolarjev. Moški so se podali ter glasovali z ženami za tisoč dolarjev.

Hvale vredno delo so napravile žene in dekleta, ko so hodile same ali v spremstvu moških od hiše do hiše ter prosile za prispevke za otroško bolnico. Vseposod so bile uspešne, ker našim zavednim in aktivnim ženam niso dosti odrekli v nobeni naselbini, kjer živijo še naši ljudje, ki čutijo; da kri ni voda.

Slovensko ženstvo v Ameriki, ki je sodelovalo pri JPO-SS in SANS-u, je vidno in odločno pokazalo, da hoče najprvo pomagati skoro uničeni Sloveniji, odnosno Jugoslaviji, da si opomore k vsakdanjemu življenju. Napredne slovenske žene v Ameriki so tudi z zanosom pozdravljale svojo sestro onkraj morja, ki je odšla v osvobodilno gibanje in bojevanje, da pripomore k uničevanju krutega okupatorja in vseh cnih, ki so okupatorju pomagali. Naše ženstvo je vedno želelo svojim sestram več svobode, prostosti in priznanja, kot so ga imele v predprilski Jugoslaviji.

Želje in hotenja slovenskega ženstva pri SANS-u se je uresničilo, kajti njena sestra v Jugoslaviji je postala svobodna in enakopravna žena, ki danes dela na obnovi lepše, bolj demokratične in pravilnejše urejene Jugoslavije, ker je dobila pravice, ki ji gredo po božjih in naravnih postavah, kot pravi to resolucija, ki je bila sprejeta na prvi konvenciji SANS-a.

Delo slovenskega ženstva v Ameriki še ni končano. Svobodoljubna in demokratična slovenska žena v Ameriki bi se danes tudi rada pogovorila s svojo sestro onkraj morja. Srečala bi jo rada, iz oči v oči bi jo rada pogledala, pokramljala bi z njo c težkih in pretečnih letih. Po izmenjavi objestanskih občutkov ter s pogledom v bodočnost, bi se naše slovensko ženstvo v Ameriki rado povežalo z demokratičnimi ženami Jugoslavije, da bi skupno delale za boljše in srečnejšo bodočnost ženstva v Jugoslaviji in v Ameriki, odnosno na vsem svetu.

To bo tudi bodoče delo Slovenskega ameriškega narodnega sveta v Ameriki.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali ju litate vsak dan?

Naši najmlajši—pionirski odreda "Vide Tomič" prisegajo...

PRIMORSKE VESTI

(Zbral SANS)

Protestna stavka
v Nabrežini

Dne 4. junija je bila v Nabrežini od 10. ure do pol 11 protestna stavka zaradi zasedbe prostorov, kjer imajo svoje seje organizacije iz Nabrežine in nabrežinskega okraja. Stavka je bila popolna. S tem je ljudstvo ponovno izrazilo svojo ogorčenje in odločnost, da ne bo umaknilo svojih organizacij iz prostorov, ki jih zakonito posejduje. Ljudstvo je poslalo številne protestne resolucije guvernerju iz Tržica, ki je prišel v Nabrežino. Pokazalo se je, da je bil guverner slabo informiran glede nekaterih stvari. Dejal je, da ni on izdal ukrepa o zaplenbi, temveč nekdo drugi iz Tržica, in da bo zadevo raziskal.

Dne 5. junija popoldan pa je prišla v Nabrežino civilna policija iz Tržica in z orožjem v rokah prisilila tovariše izprazniti prostore demokratičnih organizacij. Policija je prostore zaplenila, poslopje pa zastražila. Ljudstvo je prihitelo iz vseh okoliških vasi v Nabrežino in pričelo protestirati proti nezakonitemu postopanju Zvezniške vojaške uprave. Ker ni mogla policija razgneti manifestantov, je začela streljati. Eden od manifestantov je bil ranjen. Z vseh strani prihajajo protestna pisma proti zaplenu prostorov nabrežinskih protifašističnih organizacij.

Stavka puljskega
delovnega ljudstva

Množice delovnega ljudstva v Pulju so nadaljevale z velikimi demonstracijami proti politiki Zvezniške vojaške uprave. Nad 10.000 ljudi je odkorakalo pred palačo vojaške uprave in zahtevalo odgovor na svoje zahteve, predložene dne 28. maja. Množica pa je predrala policijske kordone in zahtevala, da sprejme predstavnik zvezniške vojaške uprave njeno delegacijo. Ko je prišlo sporočilo, da ni mogoče dati odgovora, ker je pristojni častnik odsoten, je množica krenila na trg Foro, kjer je bila proglašena splošna stavka, ki bo trajala, dokler ne bo dala Zvezniška vojaška uprava pozitivnega odgovora na zahteve puljskega ljudstva.

Demokratična
organizacija tržaških
vseučiliščnikov

Skupina italijanskih in slovenskih vseučiliščnikov je ustanovila tržaško federacijo, ki povezuje dijakke, vpisane na tržaškem vseučilišču. Člani te federacije so lahko skušatelji tujih univerz, ki stalno bivajo v Trstu. Med drugim hoče tržaška vseučiliška federacija izboljšati položaj na tržaški univerzi in urediti težko socialno stanje njenih slušateljev. Hkrati bo zahtevala ustanovitev stolice za slovenski jezik. Tržaška federacija vseučiliške mladine bo pristopila k Mednarodni študentski zvezi, demokratični organizaciji, ki predstavlja dijaško mladino vsega sveta in ki bo vodila borbo za mir in demokracijo v svetu, zlasti za demokratizacijo šole ter univerze.

Množični zborovski
nastop na Opčinah

V nedeljo 8. junija je bil na Opčinah množični zborovski nastop, ki se je pretvoril v splošno ljudsko slavo ter prirčno manifestacijo slovensko-italijanske

ga bratstva. Program, ki so ga pričeli z Venturinijevo "Zdravico", je bil v celoti izveden. V svojih govorih sta tov. Furlan v italijanščini in tov. Pahor v slovenščini pozdravila vse goste in zbrano množico, predvsem pa zastopnike Italijanskega kulturnega centra in Slovensko-hrvaške prosvetne zveze, ki sta organizirali koncert.

Manever s svetogorsko
podobo

V soboto 7. junija so v zgodnjih jutranjih urah "odnesli neznanca" iz goriške stolnice podobo svetogorske Marije, ki bi jo morali prenesti v nedeljo v Solkan in od tam po osmih dneh na njeno staro mesto, na S. gor. Z odstranitvijo svetogorske podobe Matere božje se skuša izvajati dejanski pritisk na slovensko katoliško javnost in utvariti med vernim slovenskim ljudstvom sovražno razpoloženje proti novi Jugoslaviji, v katere področje spada Sv. gora v smislu nove razmejitevne črte. Spricho tega dejstva je popolnoma jasno, kdo je "ukradel" svetogorsko podobo. Zločin ima izrazito politično ozadje. Vse ljudstvo ta manever s svetogorsko podobo odločno obsoja.

Drugi fizikturni
zlet v Ajdovščini

V Ajdovščini se je zbrala mladina goriškega okraja na svoj drugi fizikturni zlet. Pri nastopu so sodelovali mladinci in mladinke onih krajev, ki bodo priključeni Jugoslaviji. Izkazala se je tudi močna skupina goriškega predela cone A. Popoldanskega nastopa fizikturnikov se je udeležila večstotoglavna množica. Še dolgo v noč se je razlegalo po ajdovskih ulicah veselo petje. Ljudstvo je bilo veselo spricho odličnega uspeha fizikturnega zleta.

Obnova na
Tolminkem

Tolminski okraj je že lani izpeljal večja obnovitvena dela. Obnovljeno je bilo podjetje lesne industrije v Klavžah. Letos bo lesno podjetje izdelovalo samostavno pohištvo za obnovitvena dela. Izdelovali se bodo podli, vrata in okna. Tudi bo podjetje pričelo z izdelavo tipiziranega pohištva iz trdega lesa. Nadalje bodo uredili na Poljubnem polju mehanično in čevljarsko delavnico. Tolminski okraj se industrializira, delovnemu ljudstvu ne bo manjkalo zaposlitve.

Tatvine UNRRA-e
pred sodiščem

Dne 9. junija je bila v Trstu sodna razprava pred Višjim zavezniškim vojaškim sodiščem proti članom civilne policije in železničarjem, ki so lani v avgustu odprli na nabrežinski železniški postaji železniški voz z Unrinim sladkorjem in si ga prisvojili 160 vreč. Za enkrat sedi na zatožni klopi pet stražnikov, šest železničarjev ter en civilist. Bivši policist Senica je potrdil svojo ovadbo, s katero je lani nekaj dni po izvršeni tatvini prijavil svojim predstojnikom to škandalozno krajo. Izpovedal je, da so mu stražniki obljubili delež pri tatvini, če bo molčal. Značilno je, da so Senico po ovadbi premestili iz Nabrežine v Trst, nato pa na Opčine, dokler ga niso v oktobru

brez vzroka odpustili iz službe. Razpravo so že drugi odložili.

Razne novice

Porotno sodišče v Trstu je oddalo na dosmrtno ječo 20-letnega Jožeta Skočaja iz okolice Materije, ker je 16. aprila umoril voznika Rudolfa Zadnika. Justa Butija iz Trsta, potem ko ju je izjavil v gozd pri Bazovici. — V tržaškem lesnem pristaniku je izbruhnil te dni požar, ki je uničil več skladovnic industrijskega lesa. Škoda gre več milijonov. — Drzni zlikovci so izropali trgovino z nogavicami v ulici Sv. Lazarja 9, kjer lastnik Kravosva. Odpeto so okoli 800.000 lir vredne svilene ženske nogavice in druge predmete. Policija poizveduje. — Pri pobiranju granatnih bojov je eksplodirala granata, ki usmrtila 40-letnega zidarja Džiderija Čuka. — Nevarno si pretresel možgane pri padcu kolesa 63-letni delavec Silvo Ageljs iz ulice Medla 14. — Tržaška policija je aretirala celo vrsto tržaških obinskih uradnikov, ki so trgovali z odrezki vilinskih nakaznic. Med aretiranimi je vsaj 8 načelnikov raznih uradov. — V nekem predoru bližini železniške postaje na Opčinah so odkrili veliko zalogo municije, ki so jo tam verjetno pustili Nemci ob njihovem begu pred partizani. Našli so okoli 1000 bomb, 2000 granat, 81 in 88 mm, 200 bomb, za močnejše, 364 min, okoli 400 ročnih bomb vseh vrst. — S cigaretnim vžigalnikom je povzročil požar v hiši tatpavnik Franc Rustja, je podlegel opeklanam. Njegov žena in 15-letna hčerka Franc sta se plamenov tako prestrašila, da sta skočili s prvega nadstropa in se potolkli. Zdravita se tržaški bolnišnici. — Pet poštnih uslužbencev iz tržaškega paketskega oddelka se je polastilo paketov iz Amerike. Pred sodiščem so bili obsojeni Grumbe Scaramelo in Pascucci na 2 leti zaporu in 25.000 lir globe, Fotano Romilda pa na 4 mesece zaporu in 25.000 lir odkodnino. V noči na 9. junij je v Krmini eksplodiral peklenjski stroj, so ga profašistični elementi postavili v bližino sedeža italijanske komunistične stranke. Eksplozija je povzročila okoli 150 škod. — V ulici Lampieria našli 3 ročne bombe, vrste "B-lila", ki so jih pobiralci min odstranili.

Razni mali oglasi

WE ARE RECRUITING
YOUNG WOMEN
for
NURSES TRAINING
AGES 18 to 30 YEARS
Must be High School graduates
better.
Classes start August 1 and October

Apply:
DIRECTOR OF NURSES
ST. MARY'S
of Nazareth Hospital
1120 N. LaVitt Street
HUMBOLDT 2600

HIŠINJE

STALNO KRATKOURNO DELO
ČISTA, MODERNA POSLOPIJA
• IZREDNO VIŠOKE PLAČE:
72% na uro za pričetek
77% na uro po 3 mesecih
82% na uro po 6 mesecih
• 5 in 6 DNEVNI TEDEN
• URE: 5:30 do polnoči
• PLAČANE POČITNICE IN
PRAZNIKI
• UNIFORMO PRESKRBMO,
PROSTO PRANJE
• VEČ DELAVSKIH UGODNOSTI

Skušali vas bomo upostili blizu vašega doma

Pridite in govorite s Miss Allen

Upoševalni urad za ženske

Illinois Bell
Telephone Co.

309 W. Washington St.

Ali ste naročili na dnevno "Prosveto"? Podpirajte svoj kraj!